ULKOMINISTERIÖ
Oikeuspalvelu
OIK-01 Marja Lehto

LAUSUNTO

HEL7M0735-3

03.04.2018

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta

Viite
HE 203/2017 vp.

Asia
Hallituksen esitys eduskunnalle sotilastiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on pyytänyt ulkoministeriöltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä sotilastiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi (HE 203/2017 vp). Hallituksen esitys kuuluu osana laajempaan, neljästä hallituksen esityksestä muodostettuun lainsäädäntöpakettiin, jonka tarkoituksena on luoda Suomeen tarvittavat lainsäädännölliset puitteet siviili- ja sotilastiedustelua varten.

Sotilastiedustelua koskevan lainsäädännön tavoitteena on parantaa Puolustusvoimien tiedonhankintaa Puolustusvoimien tehtäviin liittyvistä vakavista kansainvälisistä uhkista ja ajanmukaistaa Puolustusvoimien tiedustelua koskevia toimivaltuuksia. Ulkoministeriö pitää hanketta tärkeänä Suomen turvallisuuden kannalta. Selkeän lainsäädännön luominen ulkomaan henkilö- ja tietojärjestelmätiedustelua varten parantaa mahdollisuuksia oikea-aikaisen turvallisuutta koskevan tiedon saamiseen ja vahvistaa siten Suomen ylimmän valtionjohdon ulko- ja turvallisuuspoliittisen päätöksenteon edellytyksiä. Ulkoministeriön edustaja ja pysyvä asiantuntija ovat osallistuneet sotilastiedustelua koskevan lainsäädäntötyöryhmän työhön, ja ministeriön esittämät näkökohdat on siten voitu ottaa huomioon jo hallituksen esityksen valmisteluvaiheissa.

Hallituksen esityksessä kuvataan ulkoministeriön näkökulmasta asianmukaisesti Suomen kansainvälisessä toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia. Toimintaympäristön viimeaikaisten muutosten todetaan luoneen uusia uhkia ja epävakautta. Nopea teknologinen kehitys ja rajat ylittävien tietoverkkojen merkityksen kasvu ovat tuoneet mukanaan uudenlaisia haavoittuvuuksia. Suomen turvallisuutta vakavimmin uhkaavien tekijöiden todetaan liittyvän usein tapahtumiin Suomen ulkopuolella ja olevan aikaisempaa vaikeammin ennakoitavissa. Sotilaallisten uhkien luonteen todetaan muuttuneen ja niiden rajan hämärtyneen suhteessa poliittisiin ja taloudellisiin painostuskeinoihin ja disinformaatio-operaatioihin. Hallituksen esityksessä todetaan kaikkien Suomen turvallisuusympäristön kehityksen kannalta olennaisten ulkovaltojen panostavan määrätietoisesti hyökkäyksellisen kyberkapasiteettinsa rakentamiseen samalla, kun Suomen sotilastiedustelun mahdollisuudet tiedustelutiedon keräämiseen ovat heikentyneet.

Ulkoministeriö lähtee siitä, että Suomen viranomaisten tiedonhankintamenetelmiä ja toimivaltuuksia niin yleisesti kuin erityisesti digitaalisessa tietoverkkoympäristössä tulee tarkastella muuttuneen tilanteen valossa. On tärkeää, että lainsäädäntö antaa viranomaisille mahdollisuuden tarvittaessa harjoittaa sellaista tiedustelutoimintaa, jota niiden tehtävien täyttäminen muuttuneessa tilanteessa edellyttää. Ehdotettu lainsäädäntö parantaisi voimaantullessaan lisäksi kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia tiedustelun alalla.

Sotilastiedustelua koskevan lainsäädännön tavoitteena on torjua Suomeen kohdistuvia vakavia ulkoisia turvallisuusuhkia. Sotilastiedustelun kohteet on rajattu ulkoministeriön näkökulmasta asianmukaisesti Suomen kan-

Postiosoite
PL 176
00023 VALTIONEUVOSTO

Laivastokatu 22

Vaihde
+358-(0)295-350 000

Telefax
+358-(0)9-629 840

salliseen turvallisuuteen kohdistuviin vakaviin ulkoisiin uhkiin. Ulkoministeriö pitää perusteltuna, että tämä koskee myös Suomen kansainväliseen kriisinhallinta- tai avunantotehtäviin osallistuviin viranomaisin tai henkilöihin kohdistuvaa uhkaa.

Sotilastiedustelulla on monia ulko- ja turvallisuuspoliittisia ulottuvuuksia. Ulkoasianministeriö on pitänyt hallituksen esityksen valmisteluvaiheissa tärkeänä, että tämä asia otetaan asianmukaisesti huomioon niin tiedustelutoiminnan yhteensovittamisessa kuin tiedustelun ohjaamisessa, valmistelussa ja siitä päättämisessä. Ulkoasianministeriö on tyytyväinen siihen tapaan, jolla nämä asiat esitetään järjestettäviksi lakiehdotuksessa.

Ulkoministeriö pitää samoin tärkeänä sitä, että hallituksen esityksessä kiinnitetään asianmukaista huomiota kansainvälisen oikeuden Suomelle asettamiin velvoitteisiin. Ihmisoikeusvelvoitteilla ja luottamuksellisen viestin suojalla on tältä kannalta keskeinen asema. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja Euroopan Unionin tuomioistuimen tähänastisesta oikeuskäytännöstä johtuvat vaatimukset on otettu asianmukaisesti huomioon lakiesitysten valmistelutyössä.

Marja Lehto

Johtava asiantuntija, suurlähettiläs

Liitteet -

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Oikeuspalvelu
OIK-01 Marja Lehto

Asiasanat	Ei asiasanaa
Hoitaa	**OIK-01**
Hoitaa UE	
Koordinoi	
Tiedoksi	AVS-PAL; AVS-POL; NSA-00; OIK-10; OIK-20; OIK-40; POL-01; POL-02; UMI-00; VSI-00

Laatija jakanut